

Prenova kurikuluma za vrtce

9. in 10. oktober 2023

mag. Janja Cotič Pajntar

Vpliv kurikuluma za vrtce na kakovost izvedbenega kurikuluma

Priporočilo sveta o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok (22. 5. 2019/C 189/02) določa pet ključnih razsežnosti za zagotavljanje visoke kakovosti predšolske vzgoje:

1. dostop
2. delovno silo – strokovni delavci
3. **kurikulum**
4. vrednotenje in spremljanje
5. upravljanje in financiranje

Vpliv kurikuluma za vrtce na kakovost izvedbenega kurikuluma

„Kurikulum je močno 'orodje' za izboljšanje dobrega počutja, spodbujanje razvoja in učnih izkušenj otrok.“

V Priporočilu sta izpostavljeni dve ključni izjavi o kakovosti kurikuluma:

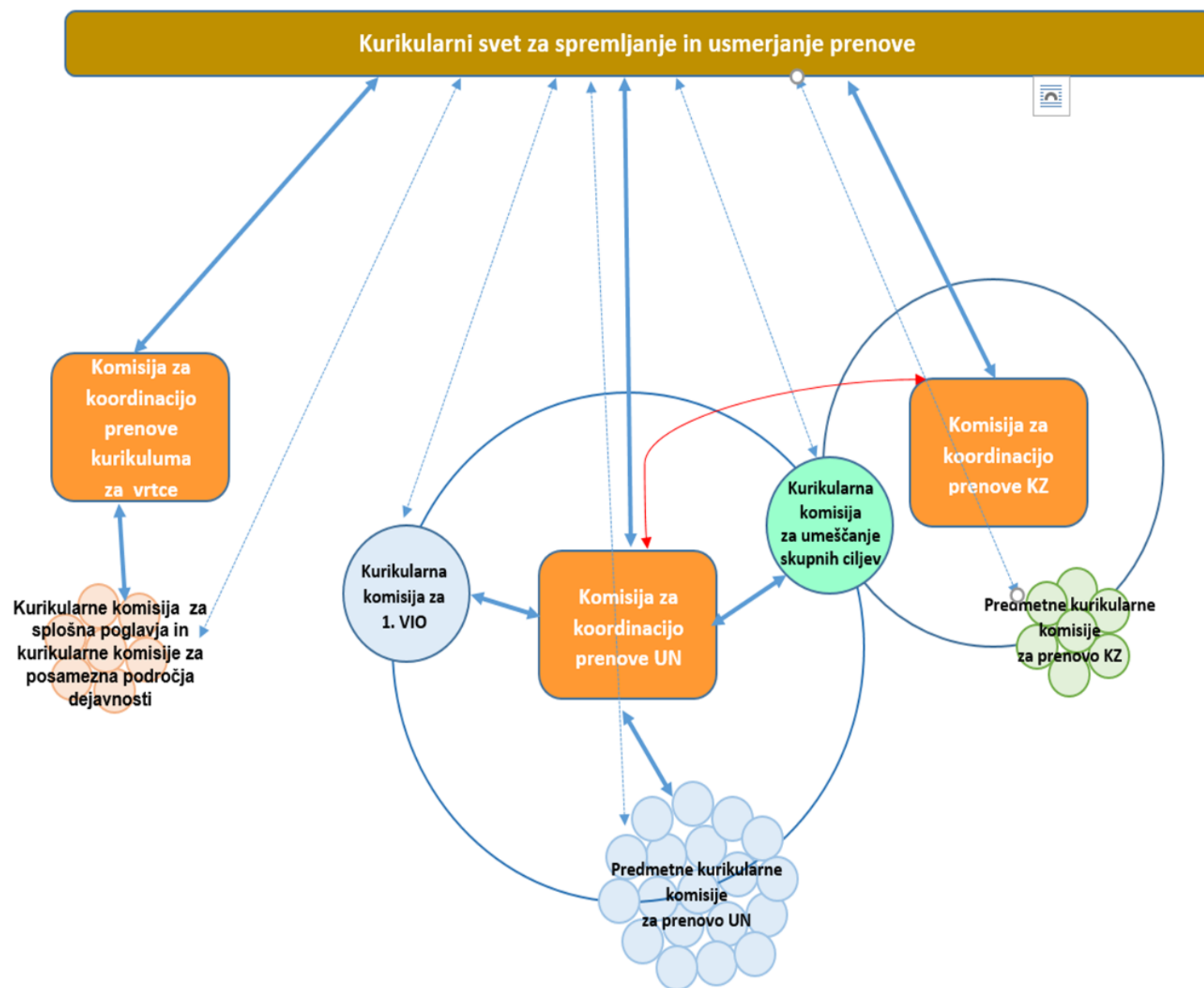
1. Kurikulum mora temeljiti na pedagoških ciljih, vrednotah in pristopih, ki otrokom omogočajo, da na celosten način, tj. z osredotočanjem na njihov čustveni, kognitivni in telesni razvoj ter dobro počutje, dosežejo svoj polni potencial.
2. Kurikulum, ki zahteva, da strokovni delavci sodelujejo z otroki, s sodelavci in starši ter da razmišljajo o lastni praksi, z namenom, da bi jo izboljšali, in tako še bolj delovali v korist in podporo vsakega posameznega otroka.

Izhodišča za prenovo kurikulumuma za vrtce - ključni poudarki

- Kurikulum mora omogočati
 - ✓ vsem otrokom enake možnosti;
 - ✓ upoštevati značilnosti in potrebe otrok in staršev;
 - ✓ biti mora razvojno naravnan.
- Temeljiti mora na znanstvenih spoznanjih
 - ✓ strok, ki se navezujejo na posamezna področja kurikulumuma in
 - ✓ strok, ki preučujejo obdobje zgodnjega otroštva.
- Vsa besedila se morajo smiselno dopolniti
 - ✓ z vidika novih spoznanj ter
 - ✓ specifičnosti razvoja in učenja otrok, še posebej malčkov (1-3).
- *Izhodišča za prenovo kurikulumuma za vrtce* konceptualno ne spreminjajo izhodiščnega kurikularnega dokumenta, pač pa ga le dopolnjujejo v tistih vsebinskih vidikih, ki niso ustrezno opredeljeni oz. ki manjkajo.

- Zagotavljanje čustvene varnosti otrok je temeljni pogoj za socialno povezovanje in sodelovanje, učenje, dobro počutje...
- Pomen spodbujanja socialnih veščin, čustvenega doživljanja in izražanja otrok ter učenja empatije in samoregulacije (ti. mehke veščine).
- Vloga vzgojitelja, ki pogosto vstopa v interakcijo in pogovore z otroki.
- Participatorni pedagoški modeli, ki izpostavijo pogled na otroka kot zmožnega posameznika.
- Socialna dimenzija učenja.
- Raznoverstnost načinov učenja otrok.
- Spodbujanje iniciativnosti, ustvarjalnosti, samostojnosti, reševanja problemov in kritičnega mišljenja.
- Kakovost v vrtcu:
 - pomen spremljanja individualnega napredka otrok na vseh področjih razvoja in učenja;
 - pomen sporotnega spremljanja vzgojnega dela za nadaljevanje ali začetek procesa načrtovanja in izvajanja (**formativno spremljanje**).
- Digitalno podprto učenje: premišljeno in strokovno vključiti v delo z otroki, ko pomeni dodano vrednost pri spodbujanju in učenju otrok.

KOMISIJA ZA KOORDINACIJO PRENOVE KURIKULUMA ZA VRTCE (20)

1. KURIKULARNA KOMISIJA ZA PODROČJE DEJAVNOSTI GIBANJE (7)	2. KURIKULARNA KOMISIJA ZA PODROČJE DEJAVNOSTI JEZIK (9)	3. KURIKULARNA KOMISIJA ZA PODROČJE DEJAVNOSTI UMETNOST (10)
4. KURIKULARNA KOMISIJA ZA PODROČJE DEJAVNOSTI DRUŽBA (7)	5. KURIKULARNA KOMISIJA ZA PODROČJE DEJAVNOSTI NARAVA (10)	6. KURIKULARNA KOMISIJA ZA PODROČJE DEJAVNOSTI MATEMATIKA (9)
7. KURIKULARNA KOMISIJA ZA SPLOŠNA POGLAVJA (11)		

Okvirna časovnica do izteka projekta

Prenova KURIKULUMA ZA VRTCE		april 2023 – december 2025
Pripravljalne aktivnosti (usposabljanje članov kurikularnih komisij, priprava strukture za področja dejavnosti in priporočil za pisanje področij dejavnosti, usklajevanje s 1. VIO...)		april 2023 – junij 2023
Oblikovanje področij dejavnosti in splošnih poglavij kurikula v skladu z Izhodišči za prenovo kurikuluma za vrtce		junij 2023 – februar 2024
Prenova prilagojenega predšolskega kurikuluma		januar 2024 – junij 2024
Javna razprava		september 2024 – november 2024
Posredovanje prenovljenega kurikuluma na SSSI		december 2024
Usposabljanje vzgojiteljev za uvajanje prenovljenega kurikuluma		šol. leto 2024/25 in 2025/26
Začetek uvajanja		1. 9. 2025

Naloga kurikularnih komisij za prenovo predšolskega kurikulumuma

V okviru prenove kurikulumuma za vrtce moramo pripraviti 2 kurikularna dokumenta:

- 1. Kurikulum za vrtce**
- 2. Kurikulum za vrtce v prilagojenem programu za predšolske otroke**

7 NAČEL UČENJA
1. Otroci/učenci v središču
2. Socialna narava učenja
3. Čustva imajo ključno vlogo pri učenju
4. Prepoznavanje individualnih razlik
5. Ustrezna zahtevnost za vse otroke/učence
6. Spremljanje in vrednotenje procesa učenja
7. Izgrajevanje horizontalnih povezav

Cilji prenove kurikulumu za vrtce

1. Smiselno posodobiti kurikularni dokument, ohraniti specifičnosti kurikulumu, ki so povezane z značilnostmi razvoja in učenja predšolskih otrok ter poudariti usmerjenost kurikulumu na različna področja otrokovega razvoja ter spodbujanja otrokovih potencialov.
2. Ohraniti odprtost in fleksibilnost kurikulumu v celodnevnom programu.
3. Okrepiti vlogo procesno-razvojnega načrtovanja VI dela z otroki in povezavo s sprotnim ugotavljanjem in zagotavljanjem procesne kakovosti (formativno spremljanje).
4. Izpostaviti individualizacijo pri delu z otroki ter jo uravnotežiti z delom v manjših in večjih skupinah.
5. Opredeliti razumevanje čustveno, socialno, miselno, domišljjsko, gibalno spodbudnega, varnega in estetskega učnega okolja.
6. Uresničevanje inkluzivnega okolja oz. vključujočega vrtca.

7 NAČEL UČENJA

1. Otroci/učenci v središču
2. Socialna narava učenja
3. Čustva imajo ključno vlogo pri učenju
4. Prepoznavanje individualnih razlik
5. Ustrezna zahtevnost za vse otroke/učence
6. Spremljanje in vrednotenje procesa učenja
7. Izgrajevanje horizontalnih povezav

Cilji prenove kurikulumu za vrtce

8. Spodbujanje trajnostnega razvoja.
9. Uresničevanje večjezičnosti in multikulturnosti.
10. Opredeliti vlogo strokovne delavke, ki pogosto vstopanje v interakcijo in pogovore z malčki/otroki z namenom spodbujanja razvoja govora...
11. Raznovrstni načini učenja; pomen čustev pri učenju; participacija otrok.
12. Horizontalne povezave in aktivna vključenost vrtca v lokalno skupnost.
13. Postopno uvajanje otrok v vrtec ter vstop otrok v šolo; stalno in kakovostno sodelovanje s starši ter s šolo in drugimi strokovnimi institucijami.
14. Uvajanju posodobljenega kurikulumu nameniti dovolj časa in strokovne podpore.

Načela prenove kurikulumu za vrtce

1. Načelo enakih možnosti ter uglasnosti kurikulumu s spremembami v družbi in svetu ter življenjem otrok in družin
2. Načelo strokovne utemeljenosti kurikulumu
3. Načelo primerjave s sodobnimi kurikulumi za predšolsko vzgojo v drugih državah
4. Načelo procesno-razvojnega načrtovanja VI dela, sprotne spremljanja ter avtonomnosti in strokovne odgovornosti vrtca
5. **Načelo stalnega in kakovostnega povezovanja in sodelovanja s starši ter sodelovanja z lokalnim okoljem, šolo in drugimi institucijami**
6. Načelo vključevanja medpodročnih dejavnosti v kurikulum
 - ✓ Poleg področij dejavnosti so ključnega pomena medpodročne dejavnosti, ki prečijo kurikulum.
 - ✓ Pomembno je tudi spodbujanje iniciativnosti, ustvarjalnosti, samostojnosti, reševanja problemov in kritičnega mišljenja.
7. Načelo strokovne podpore ob uvajanju prenovljenega kurikulumu

PREDLOG STRUKTURE kurikularnega dokumenta

1. Ohrani se obstoječa struktura - Uvod, Cilji, Načela, Otrok v vrtcu, Področja dejavnosti, Viri.
2. Prenovijo se vsa navedena poglavja in podpoglavja v poglavju *Otrok v vrtcu*: Razvoj in učenje v predšolskem obdobju, Počitek, hranjenje in druge vsakodnevne dejavnosti kot element kurikulumu, Odnosi med otroki, med otroki in odraslimi v vrtcu, Socialno učenje, Prostor kot element kurikulumu, Sodelovanje s starši.
Skladno s poudarki v *Izhodiščih* se dodajo tudi nova poglavja in/ali podpoglavja.
3. Ohranijo se **PODROČJA DEJAVNOSTI** (Gibanje, Matematika, Jezik, Družba, Narava, Umetnost), ki pa se lahko dopolnijo oz. razširijo, preimenujejo ali prestrukturirajo.
4. Vsa besedila se smiselno dopolnijo z vidika novih spoznanj ter specifičnosti razvoja in učenja otrok. Posebno pozornost se nameni ciljem in dejavnostim v 1. starostnem obdobju.
5. Doda se novo poglavje/podpoglavje za **MEDPODROČNE DEJAVNOSTI**: npr. gibanje, socialne spretnosti, počutje otrok, moralni razvoj, govor in zgodnja pismenost, trajnostni razvoj, digitalne kompetence, vzgoja za medije, skrb za zdravje in duševno zdravje malčkov/otrok.

6. Doda se podpoglavje o večjezičnosti in multikulturnosti

(Opredeli se načine podpore pri učenju materinščine za otroke, ki jim slovenščina ni materni jezik, in načine podpore pri učenju slovenščine kot jezika poučevanja v vrtcu; opredeli se zagotavljanje svobodne uporabe slovenskega znakovnega jezika in zagotavljanje svobodne uporabe italijanskega in madžarskega jezika v občinah, kjer sta to uradna jezika).

7. Doda se novo poglavje/podpoglavje o KAKOVOSTI PREDŠOLSKE VZGOJE V VRTCU v povezavi z načrtovanjem in spremljanjem VI dela z malčki/otroki; poudari se procesna kakovost vzgojnega dela.

8. Doda se novo poglavje za POLDNEVNE in KRAJŠE PROGRAME v vrtcu (kurikularne podlage).

Priprava predloga strukture zapisa področij dejavnosti in vsebin splošnih poglavij

Ta proces zahteva dogovore:

1. **O področjih dejavnosti:**
 - poimenovanje/preimenovanje
 - struktura področij dejavnosti
2. **O medpodročnih dejavnostih:**
 - katere bomo opredelili in njihovo poimenovanje (naslovi)
 - kam jih bomo umestili in kdo naj jih zapiše
 - struktura zapisa (kako obsežno...)
3. **O splošnih poglavjih**
 - katere vsebine je potrebno dodati in kam se jih umesti (tudi morebitne naslove/podnaslove)
 - struktura splošnih poglavij
 - umestitev ključnih vsebinskih poudarkov
4. **O strukturi/kazalu celotnega kurikuluma**
5. **Kako bomo opredelili cilje in kurikulum za 1. starostno obdobje?**
6. **Kaj bomo opredelili v novem pod/poglavju večjezičnost in medkuturnost?**
7. **Kaj bomo opredelili v novem pod/poglavju kakovost predšolske vzgoje v vrtcu?**

1. Ohrani se struktura kurikuluma za vrtce, ki pa se dopolni z novimi pod/poglavji.

Uvod

Cilji Kurikula za vrtce

Načela uresničevanja ciljev Kurikula za vrtce

Otrok v vrtcu

- Razvoj in učenje v predšolskem obdobju
- Počitek, hranjenje in druge vsakodnevne dejavnosti kot element kurikula
- Odnosi med otroki, med otroki in odraslimi v vrtcu, socialno učenje
- Prostor kot element kurikula
- Sodelovanje s starši

Področja dejavnosti v vrtcu

- Gibanje
- Jezik
- Umetnost
- Družba
- Narava
- Matematika

Viri

Obstoječo strukturo dopolnimo z naslednjimi novimi poglavji ali podpoglavji:

- ✓ Medpodročne dejavnosti
- ✓ Večjezičnost in medkulturnost
- ✓ Kakovost predšolske vzgoje v vrtcu
- ✓ Poldnevni in krajši programi

2. Skladno s poudarki v *Izhodiščih* se prenovijo vsa obstoječa poglavja in podpoglavja ter dodajo nova pod/poglavja.

Vsa besedila moramo smiselno dopolniti:

- z vidika novih spoznanj posameznih znanstvenih disciplin,
- specifičnosti razvoja in učenja malčkov/otrok,
- opredeli se zgodnje učenje in razvoj malčkov oz. cilje in dejavnosti v 1. starostnem obdobju.

Pri tem pazimo, da ustrezno opredelimo naslednje vsebinske poudarke iz *Izhodišč*:

- varna čustvena navezanost
- prvo starostno obdobje
- občutljiva obdobja v razvoju
- igra
- ustvarjalnost
- komunikacija, dialog, pogovarjanje
- pomen čustev
- socialno in čustveno učenje
- kompetenten otrok
- participacija otrok
- digitalno podprto poučevanje in učenje, digitalne kompetence vzgojitelja
- prikriti kurikulum
- spodbudno okolje oz. inovativno učno okolje
- inkluzivno okolje oz. vključujoči vrtec
- prehodi
- sodelovanje s starši

3. PODROČJA DEJAVNOSTI (v nadaljevanju: PD)

3.1 Poimenovanje PD

Obstoječe poimenovanje PD	Predlog poimenovanja PD	Opombe
Gibanje	Gibanje	Zdravje kot <u>medpodročna vsebina</u>
Matematika	Matematika	
Jezik	Jezik, govor in sporazumevanje	
Družba	Družba	
Narava	Narava	Tehnologija kot <u>medpodročna vsebina</u> Trajnostni razvoj, tehnologija je vpeta tudi v cilje PD Narava
Umetnost	Umetnost in kultura	Predlog tudi 'Umetnost in ustvarjanje' Ločeno se zapišejo cilji za posamezna področja umetnosti

3.2 Struktura PD

Struktura PD v obstoječem Kurikulu:	Predlog nove strukture PD	Opombe
Opis področja Globalni cilji Cilji Primeri dejavnosti 1-3 Primeri dejavnosti 3-6 Vloga odraslih	Kratek opis področja (npr. dva odstavka)	
	Cilji PD (samo eni cilji) (npr. »z načrtovanjem dejavnosti s posameznega PD vrtec otrokom pomaga, da razvijajo, se učijo, raziskujejo, eksperimentirajo, izkušajo, izražajo, uporabljajo, igrajo, improvizirajo, pridobivajo razumevanje, reflektirajo...«)	Predlog je, da bi vsa PD pri globalnih ciljih imela za skupno izhodišče evropski okvir ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja, pri metodah in pristopih pa kompetenčni pristop. Ciljev naj ne bo preveč, a ti naj bodo za vzgojitelja razumljivo ter čimbolj enopomensko napisani in usmerjevalni. Razmisliti ali se zapišejo cilji ločeno za 1. in 2. starostno obdobje za posamezno PD.
	Vloga vzgojitelja v 1. starostnem obdobju z vprašanji za refleksijo vzgojitelja: - elementi spodbudnega učnega okolja, - elementi formativnega spremljanja.	
	Vloga vzgojitelja v 2. starostnem obdobju z vprašanji za refleksijo vzgojitelja: - elementi spodbudnega učnega okolja, - elementi formativnega spremljanja.	Misliti tudi na kombinirane oddelke.

Opomba: V zvezi s PRIMERI DEJAVNOSTI za 1. in 2. starostno obdobje, člani KK nismo enotni, ali naj jih obdržimo in napišemo na novo, ali naj jih izpustimo.

3.3. Načrtovanje in metode dela

V poglavju Področja dejavnosti se doda pod/poglavje z naslovom *Načrtovanje, pristopi in metode*, ki se nanaša na vsa PD, in v katerem se opredeli naslednje vsebine:

- **pristope in metode v 1. in 2. starostnem obdobju**: vključili bi tudi pristope inovativnih učnih okolij za 21. stoletje (npr. socialna narava učenja, pomen čustev pri učenju itd.), kamor sodi tudi digitalno podprto poučevanje in učenje ...
- **sprotno/formativno spremljanje otrok/a in vzgojiteljeva podpora v OBR**
- **pomen uravnoteženega načrtovanja**

Opombe

- Naslove in zaporedje le-teh se še premisli oz. natančneje terminološko opredeliti.
- Opraviti razmislek, ali bi v ta okvir sodila tudi refleksija oz. evalvacija, in ali je torej bolj smiselno samostojno pod/poglavje poimenovati »Načrtovanje, spremljanje in evalvacija«?

4. Doda se novo pod/poglavje za MEDPODROČNE DEJAVNOSTI.

Osnutek predloga, katere <u>medpodročne dejavnosti</u> bi opredelili:	Opombe
gibanje	Opredeliti posebej
govor in zgodnja pismenost	Opredeliti posebej in podrobno (npr. pomen posameznih gradnikov zgodnje pismenosti, npr. glasovno zavedanje, ipd.)
socialne spretnosti oz. socialno-čustvene veščine	Opredeliti posebej
etične vrednote v vrtcu	Opredeliti v načelu in PD družba
digitalne kompetence in vzgoja za medije	Opredeliti v poglavju <i>Načrtovanje...</i> (pristopi inovativnih učnih okolij) ter v ustreznih PD (umetnost, družba)
trajnostni razvoj	Opredeliti v načelu in PD narava
skrb za zdravje in dobro počutje	Opredeliti v načelu in PD narava ter PD družba

Opombe

Medpodročne dejavnosti bi omenili v Uvodu v Področja dejavnosti.

Nanje bi opozorili tudi v kontekstu pri posameznih PD.

Nekatere bi opredelili znotraj načel (npr. etične vrednote v vrtcu, trajnostni razvoj, skrb za zdravje in dobro počutje), nekatere pa je potrebno opredeliti podrobneje in posebej (tj. govor in zgodnja pismenost, gibanje, socialne spretnosti oz. socialno-čustvene veščine).

5. Doda se novo poglavje o VEČJEZIČNOSTI IN MEDKULTURNOSTI.

- opredeli se načine podpore pri učenju materinščine za otroke, ki jim slovenščina ni materni jezik,
- načine podpore pri učenju slovenščine kot jezika poučevanja v vrtcu,
- opredeli se zagotavljanje svobodne uporabe slovenskega **znakovnega jezika** in zagotavljanje svobodne uporabe italijanskega in madžarskega znakovnega jezika v občinah, kjer sta to uradna jezika.

Opombe

To tematiko bi umestili tudi:

- kot samostojno pod/poglavje pri področju JEZIK,
- v okviru poglavja NAČELA,
- v okviru področja DRUŽBA.

Pri poglavju v okviru področja JEZIK bi upoštevali tudi dokument SEJO, torej bi se navezali tudi na pojem raznojezičnosti.

Znakovni jezik bi se v okviru področja JEZIK kratko opredelilo. Predlagamo pa, da se cilje in specialno-didaktična priporočila za ZNAKOVNI JEZIK umesti v dodatek h Kurikulu (za otroke s PP).

6. Doda se novo poglavje o KAKOVOSTI PREDŠOLSKE VZGOJE V VRTCU v splošnih poglavjih kurikuluma.

- povezava z načrtovanjem in spremljanjem VI dela z malčki/otroki
- poudari se procesna kakovost vzgojnega dela

Opomba

- Potreben je skupni razmislek z doseženim soglasjem o dejavnikih kakovosti, preden se to ustrezno umesti v strukturo prenovljenega dokumenta.
- To novo poglavje se opredeli v splošnih poglavjih.

7. Kurikularne podlage za POLDNEVNE in KRAJŠE PROGRAME v vrtcu

- Te se opredeli v dodatku kurikularnega dokumenta.

HVALA ZA
POZORNOST

